

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องด้วยปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมนั้นมีลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการผันแปรและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สถานที่และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง สังคมมนุษย์จึงมีการเปลี่ยนแปลง และวิวัฒนาการ หรือพัฒนาการไปจากรูปแบบเดิม หรือสังคมแบบดั้งเดิม (Primitive Society) ซึ่งมีองค์ประกอบของกลไกในการควบคุมทางสังคมที่เป็นระบบน้อย ๆ แล้วเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีความทันสมัย (Modern Society) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีลักษณะโครงสร้าง หรือความสัมพันธ์กันแบบง่าย ๆ (Simple Society) ไปสู่สังคมที่มีโครงสร้างหรือความสัมพันธ์กันในลักษณะที่มีความสลับซับซ้อน (Complex Society) มากขึ้นตามลำดับ ^๒

จากลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าว ทำให้ระบบสังคมมีการแบ่งแยกหน้าที่ความสามารถกันขึ้นในสังคม และก่อให้เกิดสถาบันต่าง ๆ ขึ้นในสังคมรับผิดชอบ และทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบระเบียบมากขึ้น ครอบคลุมเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมซึ่งมีหน้าที่ต่าง ๆ ที่สำคัญหลายประการ และหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือ การอบรมขัดเกลาทางสังคมหรือให้การศึกษาอบรม เลี้ยงดู และสั่งสอนสมาชิกใหม่ในครอบครัวยุคกลายเป็นสมาชิกที่สังคมปรารถนาให้อยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เพื่อเตรียมพร้อมให้สมาชิกใหม่รู้จักระเบียบทางสังคมและออกไปเผชิญกับสถาบันอื่น ๆ ต่อไป ^๓

^๑ A.R. Radcliffe-Brown, Structure and Function in Primitive Society (New York : The Free, 1965.), p. 209.

^๒ Steven Vago, Social Change (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1980), pp.68-71.

^๓ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, สังคมไทย แนวทางวิจัยและพัฒนา (ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕), หน้า ๗๒.

การศึกษาในสังคมดั้งเดิมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของครอบครัวในการอบรมสั่งสอนแนะนำสมาชิกในครอบครัวจากเรื่องเล่าสืบทอดกันมา จากกฎข้อห้ามต่าง ๆ จากแนวคิดของผู้อาวุโส และจากงานพิธีต่าง ๆ ที่เป็นประสบการณ์ตรง^๑ ครั้นต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งรูปแบบ โครงสร้าง องค์การ และกลไกต่าง ๆ ภายในสังคม จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัวโดยตรงในการอบรมสั่งสอนหรือการให้การศึกษแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่ให้แก่ครอบครัวในการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เหมาะสมให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นเครื่องนำทางในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป จึงเป็นผลให้เกิดสถาบันการศึกษาขึ้นมาทำหน้าที่ให้การศึกษแก่สมาชิกในสังคม หรือครอบครัวโดยตรง เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมที่สั่งสมมาแต่เดิม และสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ให้แก่สังคมในทิศทางที่พึงประสงค์^๒ แต่การที่เกิดสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนขึ้นมา นั้น ไม่ได้หมายความว่าหน้าที่ในการให้การศึกษอบรมของครอบครัวต่อสมาชิกจะหมดไปโดยสิ้นเชิง เป็นแต่เพียงลดหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษอบรมโดยตรงต่อสมาชิกในครอบครัวให้น้อยลง

ในสังคมปัจจุบันนี้ ครอบครัวถือว่าเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม และถือว่าเป็นหน่วยทางสังคมที่เล็กที่สุด^๓ และหน่วยทางสังคมจะต้องปฏิบัติตามชุมชน ไม่ใช่ปฏิบัติตามกลุ่มเล็ก ๆ อย่างแยกอน จึงทำให้ทัศนคติแบบเก่าไม่อาจสนองตอบตามความต้องการของกลุ่ม

^๑ สุพัทรา สุภาพ, ปัญหาสังคม (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๘), หน้า ๑๕๐ - ๑๕๑.

^๒ สุภางค์ จันทวานิช, ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๘), หน้า ๑๑.

^๓ Kenneth Thomson and Jeremy Tunstall ; "August Comte : The Positive Philosophy," Sociological Perspectives (England : Hazell Watson & Viney Ltd., 1979), p. 26.

ขนาดใหญ่ไ้คั้งเช่นเดิม คั้งนั้น ครอบครัวจึงหันมาใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสนองตอบความต้องการของคนสมัยใหม่ที่เชื่อในหลักของวิชาการ ต้องการความเจริญก้าวหน้า และสนใจที่จะติดตามข่าวคราวความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมติดต่อและการไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ จึงเป็นผลให้มีการวางแผนการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการปรับปรุงหลักสูตรวิธีการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการการศึกษา เพื่อให้เป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม คือ ช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งพาตนเองได้ ในสภาพสังคมท้องถิ่นนั้น ๆ

ผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการทางค่านการศึกษาจนต้องมีการวางแผนและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนคั้งกล่าวแล้ว ยังมีผลกระทบต่อถึงแนวคิดเกี่ยวกับ เศรษฐกิจและสังคมของคนไทยให้เปลี่ยนไปจากเดิมมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา และยิ่งระยะเวลาหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ มานี้ แนวคิดของคนไทยในเรื่องคั้งกล่าว ใ้รับการกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงไปเร็วยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อความคิดระหว่างคนต่างสมัย ต่างวัย ต่างความรู้เพิ่มมากขึ้น การศึกษาซึ่งควรจะเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ คั้งกล่าว แต่กลับเป็นเครื่องมือที่ทำให้บุคคลต่างวัยต่างชนชั้น มีการแข่งขันซึ่งกันและกันก่อให้เกิดการแบ่งแยกกันออกเป็นหมู่เป็นพวก และเมื่อมนุษย์แบ่งแยกกันออกเป็นหมู่เป็นพวกแล้ว สิ่งที่ตามมาคั้งคือ การมือถือสิทธิ์ หรือการมืออำนาจ (Power) เกียรติคุณ (Prestige) แบบแผนค้ำเนินชีวิต และโอกาสในชีวิต หรือความค้ำค้ำหมายในชีวิต (Life chance or Life expectancy) ของแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัวแตกต่างกันออกไปในการค้ำรงชีวิตใน

สภาพแวดล้อมทางสังคมของบุคคลและครอบครัว แต่ละกลุ่ม แต่ละพวก^๑ สาเหตุที่เป็น
 เช่นนี้ ก็สืบเนื่องมาจากการแบ่งปันสิ่งเหล่านั้น ในสังคมมีไม่เท่ากันประกอบกับสังคมไทย
 เป็นสังคมเปิด ที่เปิดโอกาสให้บุคคลมีการแข่งขัน กันได้อย่างเสรีภาพตามแต่ความสามารถ
 ของแต่ละบุคคลและครอบครัว ไม่ว่าจะบุคคลหรือครอบครัวต่าง ๆ เหล่านั้น จะอาศัยอยู่ใน
 เขตชนบทหรือเมือง ทั้งที่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ จะมีสถานภาพทางบ้าน เศรษฐกิจ
 และสังคมสูงหรือต่ำก็ตาม ผลจากการแข่งขันโดยเสรีในสังคมนี้จึงทำให้บุคคลหรือครอบครัว
 ต่างก็มุ่งหวังที่จะพัฒนา เปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

เนื่องด้วยการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้บุคคลและครอบครัวมี
 โอกาสเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้สูงขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้เข้ารับ
 การศึกษาในระบบโรงเรียนสมัยใหม่ ทั้งนี้ก็เพราะว่าโดยทั่ว ๆ ไปแล้วผู้ที่ได้รับการ
 ศึกษาสูง ย่อมแตกต่างกับผู้ที่ได้รับการศึกษาต่ำ และการมีฐานะในสังคมก็แตกต่างกันด้วย
 กล่าวคือ การเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาจบชั้นอุดมศึกษา คือ เป็นบัณฑิตย่อมมีฐานะทางสังคมสูง
 กว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นบัณฑิต^๒ ดังนั้น บุคคลหรือครอบครัวจึงได้มองเห็นความสำคัญของการ
 ศึกษา แต่เนื่องจากว่า บุคคลหรือครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ บิดา มารดา นั้น
 ไม่ได้อยู่ในสถานการณ์หรือมีโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนได้ จึงอาจจะเข้าไป
 มีอิทธิพลต่อการศึกษานอกโรงเรียนหรือสมาชิกในครอบครัวแทนทั้งนี้ก็เพราะว่าบุตรของ
 ตนเองนั้น จะต้องเป็นผู้สืบต่อวงศ์สกุลของครอบครัว เพื่อให้ได้รับความก้าวหน้าทาง
 เศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น อันจะส่งผลต่อการเลื่อนชั้นทางบ้าน เศรษฐกิจและสังคมของ
 ครอบครัวตนเองให้สูงขึ้นในอนาคตได้อีกทางหนึ่งด้วย

Donald Light, Jr. and Suzanne Keller, Sociology (New York : Alfred A. Knopf, Inc., 1982), pp. 266-277.

^๒ ประสาท หลักศิลา, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้าการพิมพ์, ๒๕๑๘), หน้า ๒๗๘-๒๗๙.

ปัญหาในการวิจัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่น่าสนใจว่า ในสังคมชนบทไทยนั้น ครอบครัวที่มีลักษณะโครงสร้างของสถาบันครอบครัวที่แตกต่างกัน จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกันหรือไม่ ถ้ามี มีอย่างไรแตกต่างกันหรือไม่ ถ้าไม่มีเพราะเหตุใด ทำไมครอบครัวในชนบทไทยจึงเป็นขอยกเว้นของแนวคิดทั่วไปทางสังคมเกี่ยวกับการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการแบ่งชนชั้น และการเลื่อนชั้นทางสังคมของครอบครัวและบุคคล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อตอบปัญหาในการวิจัยข้างต้น ทั้งนี้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างของสถาบันครอบครัวในสังคมชนบทไทยที่แตกต่างกันว่าจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวอย่างไรบ้าง โดยแบ่งวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาออกเป็น ๒ ประการคือ

๑. เพื่อศึกษาลักษณะทางค่านิยมเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของครอบครัวต่าง ๆ ที่ส่งสมาชิกของครอบครัว เข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพณิชยการวิทยาการ อาเภอพณิชยการพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

๒. เพื่อศึกษาถึงการกำหนดแผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะโครงสร้างของสถาบันครอบครัว กับการกำหนดแผนการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนพณิชยการวิทยาการ

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

Ivor Morrish ^๑ กล่าวว่า ผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการศึกษาของนักเรียน ดังนั้น ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญประการหนึ่งว่า นักเรียนจะได้รับการศึกษาอย่างไร ผู้ปกครองที่มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกัน มักจะมีความคิดเห็นต่อคุณค่าในด้านการศึกษากันต่างต่าง ความคิดเห็นดังกล่าวจะครอบคลุมไปถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาของนักเรียนด้วย ผู้ปกครองซึ่งไม่ให้ความเอาใจใส่ต่อการศึกษาและไม่สนับสนุนให้นักเรียนเป็นผู้รู้หนังสือ จะเป็นผู้กีดกันความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนด้วย ดังนั้นจึงน่าที่จะมีผลเกี่ยวเนื่องไปถึงการศึกษาของนักเรียนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten ^๒ กล่าวว่า การที่บุคคลจะได้รับการศึกษาอย่างไรนั้น มีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิเช่น ครู ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่นักเรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาหรือผู้ที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูส่งเสียให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการศึกษาของนักเรียนอย่างยิ่งความสำคัญของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนนั้นเริ่มตั้งแต่ การอบรมเลี้ยงดู ไปจนถึงการให้การศึกษาแก่นักเรียนด้วย ผู้ปกครองจะเป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมในสังคม จริยธรรม หรือเศรษฐกิจแก่นักเรียน ตลอดจนถึงการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองเป็นผู้วางพื้นฐานในเบื้องต้น

^๑ Ivor Morrish, The Sociology of Education, 1st, ed
(London : George Allen and Unwin Ltd., 1972), p. 131.

^๒ Robert J. Havighurst and Bernice L. Neugarten, Society and Education (Boston : Allyn and Bacon Inc., 1967), p. 149.

กวี สุวรรณกิจ ได้เสนอบทความทางวิชาการสุภาพพิศสำหรับประชาชน เรื่องเด็กกับปัญหาการเรียนว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันทำให้พ่อแม่ทุกคน มองเห็นความสำคัญของการศึกษา เพราะอนาคตของลูกไม่ได้ผูกติดอยู่กับเงินทอง กอง-มรดก หรือชาติตระกูลอย่างมากมาย ดังที่เคยเป็นมาในอดีต หากแต่มาผูกพันกับความ สำเร็จและความก้าวหน้าทางการงาน ซึ่งการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งไม่เพียงแต่เท่านั้น ระดับของความสำเร็ทางด้านการศึกษาก็คือ "ระดับ" ของคนในสังคมด้วย เมื่อทุกคน มองเห็นความสำคัญของการศึกษา ปัญหาที่มีมากขึ้น เพราะความสนใจทำให้เราเห็นปัญหา มากขึ้น และบางครั้งความพยายามที่จะแก้ปัญหาก็ทำให้เรื่องที่ไม่เป็นปัญหกลายเป็นปัญหา ขึ้นมาได้ มีผลการวิจัยปัญหาการเรียนในเด็กพบว่า มีเด็กอยู่จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ ของเด็กทั้งหมดที่เรียนไม่ดี เพราะยังเรียนได้ไม่เต็มความสามารถที่แท้จริงที่เขา มีอยู่ ถ้า คิดเองง่าย ๆ กลุ่มหนึ่งในพวกนั้น คือ "เด็กไม่เอาถ่าน" ซึ่งหมายถึงความไม่สนใจใน การเรียนอยู่ในตัวเด็กเอง ส่วนใหญ่มักจะเป็นเพราะมีอะไร ๆ อย่างอื่นที่เด็กสนใจมากกว่า เช่น การพนัน คุ้เกมสต่าง ๆ พวกสเก็ต พวกเท็ค และวีดีโอต่าง ๆ ส่วนเด็กที่ไม่ชอบเรียน เพราะ "ผู้ใหญ่ไม่ให้ถ่าน" คือ ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา หรืออยากให้เด็กมาช่วย งานของตัวเอง เช่น ทำนา ค้าขาย แต่ในปัจจุบันนี้ลดลงมาก

ในขณะเดียวกัน ถ้าหากผู้ใหญ่ "ให้ถ่าน" เด็กมากเกินไปคือ กวดขันการเรียน ขนาดหนัก ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อการเรียน และเป็นเหตุผลให้เด็กชอบตกได้ เด็กบางคนเมื่อพ่อแม่พูดเปรียบเทียบให้ฟังว่า เรียนสู้เด็กข้างบ้านไม่ได้ ก็จะเกิดความพยายามเรียนให้ดีขึ้น แต่เด็กอีกหลายคนเมื่อได้ฟังคำพูดเช่นนี้ ก็จะหมดความภาคภูมิใจในตัวเอง หมดกำลังใจที่จะเรียน การเคี่ยวเข็ญจ้ำจี้จ้ำไชของพ่อแม่ที่บ้านทำให้เด็กบางคนมีแนวโน้มที่จะ ปฏิเสธตน เพื่อให้ผลการเรียนดีขึ้น แต่ส่วนใหญ่แล้ว ทุกครั้งที่เด็กนึกถึงการเรียน นึกถึงการ ทำการบ้าน ก็จะนึกถึงท่าที และคำพูดของคุณแม่ที่บาคใจเหล่านั้นขึ้นมาแล้วความอยากที่จะ เรียนหรือทำการบ้านก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง ขำร้ายกว่านั้นเด็กบางคนกลับอยากทำตรงกัน-ข้าม กับที่คุณแม่พูดบ่นให้ฟัง นอกจากนี้ความหวังดีของคุณครูที่มีออกมาในรูปเคี่ยวเข็ญมาก

เกินไป ลงโทษเมื่อทำแบบฝึกหัดผิดหรือบางครั้งก็ประจานหน้าชั้นหากท่องศัพท์ไม่ได้ ก็เป็นสิ่งที่ทำลายกำลังใจเด็กลงไปได้ไม่น้อย ที่กล่าวมาแล้วก็ไม่ได้อธิบายความว่าเรา ไปกวาดชั้นหรือตักเตือนเด็กไม่ได้ ที่จริงเราทำได้ และน่าจะทำอย่างยิ่งแค่ช่วยหาที่และความบอญที่จะไม่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย

นิสัยของเด็กหรือบุคลิกภาพที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนของเด็กมี

๑. ความขยัน คือ เด็กบางคนมีพลังที่จะทำงาน หรือเรียนมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะทางชีววิทยาของตัวเอง แต่ความแตกต่างนี้เป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่ความขยันหรือขี้เกียจนั้นมาจากสิ่งแวดล้อมทางบ้านบุคคล และสำคัญที่สุดคือ บุคคลที่เด็กผูกพันทางใจอยู่อย่างมาก ๆ และพร้อมจะยึดเป็นแบบอย่าง วัฒนธรรมก็มีส่วนอยู่ด้วย เช่น คนไทยเรามักพูดกันว่าเสียดรถไฟไทยคง "ถึงก็ชั่งไม่ถึงก็ชั่ง" ซึ่งหวังว่าในอนาคตคนไทยเราอาจจะฟังไคยีนเป็นคำที่มีความหมายคล้าย ๆ กับคนอังกฤษหรืออเมริกาที่เขาไคยีนรถไฟของเขาเป็น "I wish I could - I wish I could" เมื่อถึงวันนั้นปัญหาความนี้คงหมดลง

๒. นิสัยคือเจียบ (passive aggressive) ซึ่งมักจะเกิดจากความเกรงใจ ไม่กล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา เมื่อไม่เห็นด้วยหรือทำไม่ได้ ก็แสดงออกด้วยการรับปากหรือเฉย ๆ ยิ่งถูกบังคับมาก ก็ยิ่งมีนิสัยรุนแรงขึ้น ถ้าเป็นทางการเรียนแล้วก็ออกมาในรูปไม่ยอมเรียน ไม่ยอมอ่านหนังสือ ไม่ยอมทำการบ้าน ไม่ยอมไปโรงเรียน หรือบางรายเวลาสอนก็ส่งกระดาษเปล่า คือไม่ยอมตอบคำถาม

๓. นิสัยย่ำคิดย่ำทำ เป็นนิสัยที่พบน้อยในคนไทย นิสัยดังกล่าวถ้ามีน้อยจะเป็นการดีเพราะทำให้ขยันที่จะดูหนังสือ แต่ถ้ามีมากเกินไปก็จะเป็นอุปสรรค เพราะพวกนี้ถ้าดูหนังสือสอบแล้วทบทวนไม่เข้าใจ หรือยังจำไค้ไม่หมด ก็จะไม่ยอมผ่านไปบทอื่นผลก็คือ เก่งอยู่ ๑ - ๒ บท เมื่อสอบข้อสอบที่คลุมเนื้อหาแล้วก็มักจะสอบตก

๔. ปัญหาในครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน พี่น้องทะเลาะกัน หรือน้อยอกน้อยใจความรักจากพ่อแม่ หรือปัญหาที่เป็นทุกข์ของครอบครัว เด็กมักจะนำมาคิดด้วยและทำให้ใจไม่สงบ ขาดสมาธิที่จะเรียนทั้งที่บ้านและบางครั้งก็นำไปติดคอที่โรงเรียน ทำให้หูฟังครู แต่ใจหมกมุ่นอยู่กับปัญหา เลยเรียนไม่รู้เรื่อง ปัญหาการปรับตัวของเด็กกับเพื่อน ๆ และครู หรือบุคคลอื่น ๆ นอกครอบครัวก็มีผลเช่นเดียวกัน

๕. โรคจิตโรคประสาท โรคจิตในระยะเริ่มแรก หรือโรคประสาททางชนิดนั้นอาจมีผลต่อการเรียนแล้วทั้ง ๆ ที่อาการทางพฤติกรรมอื่นที่พ่อแม่จะสังเกตเห็นได้ยังไม่ชัดเจน นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่ระบบประสาทส่วนกลางเกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งมีความผิดปกติอยู่หลายแบบด้วยกัน เช่น ความผิดปกติของสมาธิ (attention deficit disorder) เนื่องจากการเจริญของประสาทสมองช้า หรือมีความผิดปกติในระบบประสาทของสมอง ทำให้มีความสนใจอะไรได้นั้น วอกแวกได้ง่าย อยู่ไม่สุข นั่งนิ่งไม่ได้ เด็กพวกนี้ นอกจากตัวเองจะไม่มีสมาธิที่จะเรียนได้แล้ว อาจเป็นตัวรบกวนทำให้เพื่อน ๆ ในห้องเรียนเรียนไม่ไ้ด้วย สร้างความรำคาญให้ครูจนอารมณ์เสียไม่อยากสอน พวกนี้หากได้รับการรักษาจากแพทย์อาจลดปัญหาลงได้ถึงระดับที่พอจะเรียนได้

๖. ความผิดปกติหรือพัฒนาช้าของระบบประสาทสัมผัสทางจักษุ (Visual perception) และการประสานงานระหว่างระบบนี้กับการเคลื่อนไหวของมือที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ความพิการทางการอ่านและเขียนนี้เรียกว่า dyslexia ยากแก่การแก้ไข ต้องมีผู้เชี่ยวชาญมาฝึกสอนพิเศษจึงจะได้ นอกจากนี้ยังมีความพิการทางการเรียนเฉพาะวิชา เช่น การคำนวณ การอ่านจับใจความ การเรียนภาษา ซึ่งเกิดขึ้นในเด็กที่มีสติปัญญา ระดับเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่านั้น ซึ่งก็ต้องอาศัยเทคนิคการเรียนด้วยวิธีพิเศษเช่นกัน

ประทีป สยามชัย ไก่กล่าวถึงองค์ประกอบของครอบครัวที่มีผลต่อการศึกษานักเรียนได้ ๓ ประการคือ

๑. ความมั่นคงของครอบครัว ครอบครัวที่มีความมั่นคง ไม่ว่าจะมียุติหรือมีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง มีผลต่อการเรียนของเด็ก โดยเขาอ้างถึงผลการวิจัยของ Drepres ที่พบว่าเด็กที่มีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง หรือมีทั้งพ่อแม่มีผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาที่โรงเรียนสูง ทั้งนี้เมื่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคม เชื้อชาติ และชนชั้นของหลักสูตรที่โรงเรียนถูกคุมไว้ นอกจากนี้ยังมีหลักฐานแสดงว่า เด็ก

ที่มีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่งมีทัศนคติที่ซัดแย้งต่อครูและผู้มีอำนาจอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้แล้ว ประทีป สยามชัย ยังได้อ้างถึงผลงานของนักวิจัยอื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียวที่มีผลต่อนักเรียนทางบ้านต่าง ๆ เช่น การเป็นโรคจิต ตั้งครรภ์ก่อนแต่งงาน เป็นเด็กเกเรและออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษา อย่างไรก็ตามก็คิดว่าก่อนที่จะสรุปว่าการมีหรือขาดพ่อแม่เป็นต้นเหตุของปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จะต้องทำด้วยความระมัดระวัง บางครั้งเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่แยกกัน สามารถปรับตัวได้ก็ว่าได้ เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่อาศัยอยู่ด้วยกันแต่ไม่มีความสุข ที่น่าสังเกตุก็คือครอบครัวที่มีพ่อแม่ มีโอกาสช่วยเหลือกันอบรมสั่งสอนเด็กทั้งทางบ้านวิชาการ และสังคมได้ก็ว่าได้ พ่อหรือแม่คนเดี่ยวผู้ใหญ่คนเดี่ยวเลี้ยงดูเด็กย่อมยากกว่าสองคนช่วยกัน อีกประเด็นหนึ่งที่ควรทราบก็คือครอบครัวที่มีพ่อและแม่ แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในเรื่องของการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเป็นผลกระทบมาถึงพฤติกรรมของนักเรียนที่โรงเรียนได้ เพราะการได้รับความกระทบทางบ้านอารมณ์ และสังคมย่อมทำให้ผลการเรียนล้มเหลว ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นในครอบครัวจึงมีผลกระทบมาถึงโรงเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๒. ความเอาใจใส่ของครอบครัวต่อการศึกษา ประทีป สยามชัย ได้อ้างถึงผลการวิจัยของ Mendelsohn ที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองที่เอาใจใส่ต่อการศึกษาของบุตร มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งบุตรไปโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ตัวอย่างเช่น ประมาณสองในสาม (ร้อยละ ๖๕) ของผู้ปกครองที่สนใจการเรียนของบุตรคนจะส่งเด็กไปโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สำหรับผู้ปกครองที่มีความสนใจน้อยกับการเรียนของบุตรของตน (ร้อยละ ๓๕) ส่งเด็กไปโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และในทางตรงกันข้ามส่วนใหญ่ของผู้ปกครองที่ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนของบุตรของตน (ร้อยละ ๖๑) ส่งเด็กไปเรียนที่โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าผู้ปกครองที่มีความสนใจกับการเรียนของเด็กส่งไปโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

๓. ภูมิหลังทางสังคมของครอบครัว สภาพทางสังคมของครอบครัวและเพื่อนบ้านใกล้เคียงของนักเรียนมีผลต่อบรรยากาศของโรงเรียนและผลการเรียนของนักเรียน โรงเรียนนั้นผูกพันอยู่กับสภาพทางสังคมอย่างแน่นแฟ้น โรงเรียนจะเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับภูมิหลังทางสังคมของนักเรียน และในทำนองเดียวกันภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนจะเป็นอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศทางการศึกษาคือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ประทีป สยามชัย ยังได้สรุปถึงลักษณะของภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนไว้ ดังนี้คือ

๓.๑) มาจากครอบครัวที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมากกว่ามา
จากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ

๓.๒) มีพ่อแม่อยู่บ้านเกี่ยวกับมากกว่ามีพ่อหรือแม่คนใดคนหนึ่ง หรือไม่มี
พ่อแม่เลย

๓.๓) เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมากกว่าจะเป็นชนกลุ่มน้อย

เนื่องจากภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียนต่างกัน ทำให้ผลทางการเรียนของ
นักเรียนต่างกันนี้เอง นักเรียนที่ยากจนและเรียนช้า ซึ่งสร้างปัญหาให้แก่โรงเรียนและ
โรงเรียนก็ไม่สามารถแก้ปัญหานี้ไ้แก่นั้น มักจะถูกปรักปรำถึงสภาพของครอบครัว ตลอดจน
กระทั่งพันธุกรรมไม่ได้ ซึ่งการเรียนช้านี้มาจะมาจากความแตกต่างกันในการใช้ภาษาและ
วิธีการคิดมากกว่า ถ้าเกี่ยวข้องกับสองเรื่องหลัง โรงเรียนน่าจะช่วยแก้ปัญหานี้ได้

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนนั้น ได้มีผู้วิจัยไว้มากพอสมควรทั้ง
ภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ
ความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพในอนาคต ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกแผนการเรียน
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นั้น อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้ใดได้ทำการวิจัยในค่านนี้

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยได้ทำการ
ศึกษาค้นคว้า และนำมากล่าวสรุปได้ดังนี้

สมภพ โสมาภา * ได้ศึกษาความต้องการทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน
ที่มีต่อบุตรหลานในบริเวณอาคารสงเคราะห์คลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผลการ
วิจัยปรากฏว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาดี และมีอาชีพดี และมีอาชีพที่เป็นหลักฐานมั่นคง มีความ

* สมภพ โสมาภา, "ความต้องการทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อ
บุตรหลานในบริเวณอาคารสงเคราะห์คลองจั่น เขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๒๒.

ต้องการให้บุตรหลานได้เรียนต่อในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ และสายอาชีวศึกษา และ
ยังพบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง มีความต้องการจะให้บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงด้วย

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา • ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือก
ทำงานหรือศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจัยทางด้าน
เศรษฐกิจที่เกี่ยวกับฐานะของครอบครัว และอาชีพของบิดามีความสำคัญอย่างสูงต่อโอกาส
ในการที่บุตรจะได้ศึกษาต่อ บุตรในกลุ่มครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และบิดามีอาชีพ
เกษตรกรรม จำนวนร้อยละของบุตรที่ศึกษาต่อมีน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ ดังนี้คือ

๑. ปัจจัยทางด้านประชากร เกี่ยวกับขนาดครอบครัวพบว่า บุตรที่มาจาก
ครอบครัวขนาดเล็กมีโอกาสได้ศึกษาต่อมากกว่าบุตรที่มาจากครอบครัวขนาดใหญ่ การเป็น
บุตรคนเดียวหรือบุตรคนสุดท้อง มีโอกาสศึกษาต่อสูงกว่าบุตรคนโตและคนกลาง และบุตรของ
บิดาที่มีประสบการณ์ย้ายถิ่นบ่อยครั้ง โอกาสในการศึกษาต่อของบุตรมีมากกว่าบิดาที่ไม่เคย
ย้ายถิ่น

๒. ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ระดับการศึกษาของบิดามารดา บิดาที่จบการ
ศึกษาสูง จะมีจำนวนร้อยละของบุตรที่ศึกษาต่อสูง การติดต่อกับโลกภายนอกได้แก่การ
ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ การไปตลาดในตัวเมือง ฯลฯ พบว่าบิดาที่มีประสบการณ์ในเรื่อง
เหล่านี้มาก จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับจะสูงกว่า บุตรของ
บิดาที่มีประสบการณ์ทางด้านนี้น้อย ระยะทางจากหมู่บ้านถึงย่านชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์
กับการศึกษาต่อของบุตร คือ บุตรที่อยู่ห่างไกลจากย่านชุมชน มีโอกาสศึกษาต่อน้อยกว่าบุตร
ที่อยู่ใกล้ย่านชุมชนหรือในตลาด

๓. ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาและปัจจัยอื่น ๆ พบว่าบิดาเป็นผู้ใช้อำนาจในการตัดสินใจ
เด็ดขาดในการพิจารณาการศึกษาของบุตร มากกว่าครอบครัวที่บิดามารดาพิจารณา

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา, ปัจจัยที่ทำให้เด็กวัยรุ่นไทยในชนบทเลือกทำงานหรือ
ศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยา
และมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๗๕ - ๗๖.

ทัศนียภาพร่วมกัน และมีจำนวนมากกว่าครอบครัวที่มารดา เป็นผู้พิจารณาทัศนียภาพเพียงคนเดียว นอกนี้ยังมีการรับสื่อต่าง ๆ ของบิดา เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุ และทัศนคติเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติของบิดา เป็นต้น

นพคุณ คุณประวดี ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรของประชากรไทยในชนบท โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดาที่มีระดับต่าง ๆ กัน และปัจจัยซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัจจัยทางด้านประชากร พบว่า ความมุ่งหวังของบิดามารดาที่เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรนั้นจะลดลง ตามจำนวนบุตรของแต่ละครอบครัวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่ของบิดามารดาที่มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๓๕ ปี จะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดามารดาที่มีอายุต่ำกว่า ๓๐ ปี และบิดามารดาที่มีอายุสูงกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่ต้องการจะมีบุตรเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปสูงกว่าครอบครัว ที่ไม่ต้องการจะมีบุตรเพิ่มเพียงเล็กน้อย

๒. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครอบครัวที่มีระดับฐานะเศรษฐกิจสูงจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูง คือ ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับต่ำ คือ ระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่จะให้บุตรของตนได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีอาชีพรับราชการ และค้าขาย มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่

๓. ปัจจัยทางด้านสังคมปรากฏว่า การศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ครอบครัวที่มีการศึกษาในระดับชั้นต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือไม่เคยได้รับการศึกษาเลยจะมีความมุ่งหวัง

นพคุณ คุณประวดี, "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการศึกษาของลูก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๗๒.

เกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในระดับชั้นต่ำ คือ ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาแค่ระดับชั้นประถมศึกษา ครอบครัวที่มีระดับการศึกษาประมปีที่ ๔ ขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

ส่วนการติดต่อกับโลกภายนอก พบว่า มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร กล่าวคือ ครอบครัวที่บิดาเดินทางไปติดต่อกับ เขตเมืองดี ส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในทำนองเดียวกันดินที่อยู่อาศัยของครอบครัวก็ส่งผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก คือ บุตรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่อาศัยอยู่ไกลที่ชุมชน ส่วนใหญ่จะมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา

เมื่อก้าวโดยสรุปมาแล้ว ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกับครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรสูง ครอบครัวที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรต่ำ ดังนั้น ปัจจัยทางค่านเศรษฐกิจสังคมและประชากรของคนไทยในชนบทจึงมีผลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร เป็นอย่างมาก

เอกาทิพย์ กระหม่อมทอง ได้ศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของบุตรของบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท โดยพิจารณาจากปัจจัยทางค่านประชากรเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัย พบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนค่อในระดับที่สูงกว่าบิดาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตชนบท และมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือเรียนเท่าที่สามารถจะเรียนได้สำหรับบิดาในเขตชนบท

เอกาทิพย์ กระหม่อมทอง, "การศึกษา เปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมือง และชนบทของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑๐๙ - ๑๑๓.

ส่วนใหญ่มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุด และรองลงมาจะให้บุตรเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปและเท่าที่สามารถตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามปัจจัยต่าง ๆ พบดังนี้

๑. ปัจจัยทางค่านิยมประชากร พบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองทุกกลุ่มอายุ จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปสูงกว่าบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบททุกกลุ่มอายุและบิดาในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี ในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับที่สูงกว่าบิดากลุ่มอายุ ๓๐ - ๔๕ และ ๕๐ ปีขึ้นไป ขณะเดียวกันบิดากลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี ในเขตชนบท มุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุด ส่วนจำนวนบุตรพบว่า บิดาในเขตเมืองไม่ว่าจะมีจำนวนบุตรเท่าใดก็ตาม จะมีความมุ่งหวังให้เรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดาที่มีจำนวนบุตรเท่า ๆ กัน แต่อาศัยอยู่ในชนบทและบิดาในเขตเมืองที่มีบุตรน้อย (๑ - ๓) คน จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปสูงกว่าบิดาที่มีบุตรมาก (๓ คนขึ้นไป) ส่วนในชนบทบิดาที่มีบุตรมาก (๓ คนขึ้นไป) จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษาสูงกว่าบิดาที่มีบุตรน้อย (๑ - ๓) คน เรื่องความต้องการบุตรเพิ่มและไม่ต้องการบุตรเพิ่มของบิดาในเขตเมือง มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดาที่ต้องการบุตรเพิ่มและไม่ต้องการบุตรเพิ่มในชนบท ในเรื่องการย้ายถิ่น และไม่เคยย้ายถิ่นของบิดาในเขตเมือง มีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป สูงกว่าบิดาที่อาศัยในเขตชนบททั้งที่ เคยย้ายถิ่นและไม่เคยย้ายถิ่น

๒. ปัจจัยทางค่านิยมเศรษฐกิจ พบว่า บิดาที่ประกอบอาชีพรับราชการค้าขายและบริการที่อาศัยในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เช่นเดียวกับบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทในกลุ่มอาชีพเดียวกัน และบิดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมากที่สุด ส่วนบิดาที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมในชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนระดับประถมศึกษามากที่สุด และพบว่าบิดาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญสูง เช่น ข้าราชการ จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับที่สูงกว่าบิดาที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญต่ำกว่า เช่น อาชีพเกษตรกรกรรม ในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจนั้นพบว่า บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมากที่สุด รองลงมาให้บุตรเรียนเท่าที่สามารถและบิดาฐานะร่ำรวย จะมีความมุ่งหวังระดับนี้สูงกว่าบิดาฐานะปานกลางและยากจน ส่วนบิดาในเขตชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะบิดาที่มีฐานะยากจนจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับนี้ สูงกว่าบิดาฐานะปานกลางและร่ำรวย

๓. ปัจจัยทางบ้านสังคมและจิตวิทยา พบว่า บิดาที่มีการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาที่ ๗ ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง จะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้เรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป เช่นเดียวกับบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทที่มีการศึกษาระดับเดียวกัน และบิดาที่มีการศึกษาค่ากว่าประถมศึกษาที่ ๗ ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนบิดาที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่ ๗ ในเขตชนบท จะมุ่งหวังให้บุตรเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนบิดาที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาที่ ๗ ในเขตชนบทจะมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับประถมศึกษา และทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท บิดาที่มีการศึกษาสูง จะมีความมุ่งหวังในการศึกษาของบุตรสูงกว่าบิดาที่มีการศึกษาต่ำกว่าหรือไม่มีการศึกษาเลยในเรื่องการได้รับและติดต่อกับสื่อสารมวลชน พบว่า บิดาในเขตเมืองที่เขามีโอกาสได้รับหรือติดต่อกับสื่อสารมวลชนและไม่เคยติดต่อกเลย จะมีความมุ่งหวังให้บุตรเรียนในระดับที่สูงกว่าบิดาที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท และพบว่า บิดาที่เขามีโอกาสได้รับหรือติดต่อกับสื่อสารมวลชน จะมีความมุ่งหวังสูงกว่าบิดาที่ไม่เคยมีโอกาสได้รับการติดต่อกับสื่อสารมวลชนเลย

เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง ๑ ได้วิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร เพื่อศึกษาว่าคนชนชั้นต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร พยายามรักษาสถานภาพเดิมไว้ได้หรือไม่ คือ พ่อแม่ที่มีสถานภาพชั้นสังคมระดับต่าง ๆ นี้จะส่งผลให้ลูกประสบผลสำเร็จหรือไม่ ซึ่งหากเป็นไปตามแนวโน้มทั่ว ๆ ไปแล้ว สถานภาพทางชั้นสังคมของพ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของลูก ผลการวิจัย สรุปได้ว่า บุคคลในระดับรายได้และระดับการศึกษาต่าง ๆ มีกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาให้กับลูกแตกต่างกัน และฐานะทางการศึกษาและเศรษฐกิจทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ

๑ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง, "อิทธิพลของสถานภาพทางบ้านเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).
หน้า ๘๖ - ๘๗.

ศึกษาของลูกแตกต่างกันด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่าชนชั้นต่าง ๆ รวมทั้งชนชั้นในสังคมไทย ใช้การศึกษาเป็นทางรักษาสถานภาพของชนชั้นทางหนึ่ง ยืนยันต่อทฤษฎีชนชั้นในสังคมได้ดังนี้

๑. ในสังคมไทย (โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร) มีการแบ่งแยกบุคคลออกเป็นหมู่พวก มีฐานะสูงต่ำต่างกัน
๒. แต่ละหมู่แต่ละพวกของบุคคลเหล่านี้ จะมีแบบชีวิตและโอกาสชีวิตแตกต่างกัน
๓. การศึกษาของลูก เป็นช่องทางของหนึ่งในการที่บุคคลกลุ่มพวกเหล่านั้นจะรักษาสถานภาพเดิมของตนไว้ได้ ช่องทางนี้มีพวก เป็นช่องทางสำคัญอย่างหนึ่ง
๔. ทฤษฎีชนชั้นที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในสังคมต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ศึกษาสังคมไทยได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งสังคมไทยมิได้เป็นข้อยกเว้นของทฤษฎีนี้

ชอทิพย์ ราศรีเกรียงไกร ๑ ได้ทำการวิจัยความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา และบิดานักเรียนโรงเรียนสาธิต ผลการวิจัยด้านความมุ่งหวังทางการศึกษาพบว่า กลุ่มบิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับสูง จะมีแนวโน้มของความมุ่งหวังให้บุตรจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าขึ้นไป ซึ่งสูงกว่าความมุ่งหวังของกลุ่มบิดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาตามสังกัดโรงเรียนแล้วพบว่าบิดาของนักเรียนทั้งสองสังกัดส่วนใหญ่จะมีความมุ่งหวังให้บุตร จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าขึ้นไป รองลงมาคือให้จบอาชีวศึกษา

Presscott ๒ ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นเวลานานติดต่อกันถึง ๓๐ ปี และเขาได้สรุปถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไว้ ๒ ประการคือ

ชอทิพย์ ราศรีเกรียงไกร, "ความมุ่งหวังของบิดาที่มีต่อการศึกษาและอาชีพของบุตร : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านจิตวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๘๓ - ๘๑.

Daniel A. Presscott, A Report of The Conference on Child Study in Educational Bulletin (Bangkok : Faculty of Education, 1961), pp. 17-46.

๑. ทางร่างกาย (Physical Factors) ได้แก่ การเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางกาย ฮอร์โมนทางกาย

๒. ทางด้านความรัก (Love Factors) ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ ความสัมพันธ์ของพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ และความสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว

๓. ทางด้านวัฒนธรรมและการอบรมสั่งสอนทางบ้าน (Culture and Socialization Factors) ได้แก่ วัฒนธรรมนิยมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมสั่งสอนทางบ้าน ฐานะทางบ้าน

๔. ความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน (Peer Group Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งทางบ้านและทางโรงเรียน

๕. ทางด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Self - Adjustment Factors) ได้แก่ สติปัญญาความสนใจ ทักษะคตินักเรียนต่อการเรียน

๖. ทางด้านการปรับตัว (Self - Adjustment Factors) ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางสังคม

จากผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ปัญหาทางการเรียนของเด็กเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากสาเหตุต่าง ๆ ทั้งจากภายในตัวเด็กเอง และจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก

Haider^๑ ได้ศึกษาวิจัยทัศนคติและการอบรมเลี้ยงดูของแม่ว่ามีความสัมพันธ์ต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของลูก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน นำมาแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ตามสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน คือ กลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนสูง ๓๓ คน และกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนต่ำ ๒๔ คน แล้วนำไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลพบว่า พ่อแม่ของเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลการเรียนสูง จะให้การอบรม

^๑Haider, Dissertation Abstracts International (June, 1976),

เลี้ยงดู สั่งสอน อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ เช่น เมื่อเด็กทำผิดก็จะชี้แจง ให้เด็กรู้ถึงความผิดของตนและเหตุผลในการลงโทษพร้อมกับลงโทษทันที และการให้รางวัล มักจะเป็นคำชมเชยให้กำลังใจมากกว่ารางวัล สิ่งของ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่าง พ่อแม่ ลูก เป็นไปอย่างสนิทสนมเป็นกันเอง ไม่คอยเข้มงวดมากนัก พ่อแม่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูกเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเห็นความแตกต่างนี้ได้ชัดเจนเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ซึ่งจะมีพ่อแม่ที่มีพฤติกรรมตรงข้ามกับกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการศึกษาสูง

Anna Knatoon Syed ได้ศึกษาพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูกในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ คือ ระยะที่เด็กต้องการให้ตนเองประสบความสำเร็จสูงสุด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน ๕๐ คน มีระดับสติปัญญา (I.Q.) ประมาณ ๑๒๕ นำมาแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำและสัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กทั้ง ๒ กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า พ่อแม่ของกลุ่มนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง จะให้ความสนใจเป็นพิเศษที่ให้กำลังใจ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่จะกระตุ้นให้บุตรได้ใช้ความสามารถของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ชมเชยและยกย่องในความสามารถของเด็กตลอดจนยอมรับลูกของตนอย่างเปิดเผย และเด็กนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเหล่านี้ จะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางหาความรู้ใส่ตนเอง มีความรู้สึกพอใจที่พ่อแม่ของตนเองวางใจในการทำงานทำการต่าง ๆ โดยให้อิสระอย่างอิสระ ส่วนเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลการศึกษาต่ำนั้น พ่อแม่ของเด็กจะมีพฤติกรรมตรงกันข้ามกับพ่อแม่ของกลุ่มเด็กนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลการศึกษาสูงอย่างเห็นได้ชัด และเด็กกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลการศึกษาต่ำนี้จะมีพฤติกรรมตรงข้ามกับกลุ่มเด็กนักเรียน ที่มีสัมฤทธิ์ผลการศึกษาสูง เช่นเดียวกับพ่อแม่ของเขา

Morrow and Wilson ได้ทำการศึกษาสัมพันธ์ภาพภายในครอบครัว ระหว่างพ่อแม่กับลูกของนักเรียน ๒ กลุ่ม ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีผลทางการเรียนสูง จะได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ พ่อแม่ให้ความสนใจยกย่องลูกของตนเมื่อประสบผลสำเร็จ รวมทั้งมีความเข้าใจ เอาใจใส่ในตัวของเด็กเป็นอย่างมาก ลูกมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว พยายามที่จะยึดถือและเรียนแบบอย่างจากพ่อแม่ หรือเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะเข้าร่วมมือแก้ไขทั้งฝ่ายพ่อแม่ลูก ส่วนเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะพบว่าพ่อแม่คาดหวังเกี่ยวกับลูกสูงเกินไป เข้มงวดเกินไป หรืออีกนัยหนึ่งเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ ปล่อยปละละเลย ไม่เอาใจใส่ บรรยายภาวภายในบ้านตึงเครียด เกิดปัญหาขัดแย้งอยู่เสมอ ไม่หันหน้าปรึกษากัน เด็กมีความรู้สึกเบื่อบ้าน ไม่อยากอยู่บ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกไม่ค่อยราบรื่น ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้เป็นเหตุให้สัมฤทธิ์ผลการเรียนของเด็กต่ำลง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้คือ

แนวคิดทฤษฎีการจัดลำดับชั้นทางสังคม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดลำดับชั้นทางสังคม (Social Stratification) ซึ่งหมายถึง การแบ่งสมาชิกของสังคมออกเป็นลำดับชั้น (Strata) ซึ่งแสดงให้เห็นถึง

^๑ William R. Morrow and Wilson, "Family Relations of Bright High - Achieving and Under - Achieving High School Boys," Child Development (Vol. 32, 1961), pp. 508-514.

ความแตกต่างของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลตามที่สังคมได้แบ่งเอาไว้ การจัดลำดับชั้น เป็นเรื่องของความไม่เท่าเทียมกันในด้านสถานภาพ สุขภาพ อำนาจ หรือ การวัดคุณค่า ที่แตกต่างกันในชุมชนและสังคม^๒ ในทุก ๆ สังคม สมาชิกในสังคมจะมีความแตกต่างกัน เช่น หัวหน้าชุมชน ย่อมจะได้รับการยกย่องแตกต่างจากลูกบ้าน อธิการบดีของมหาวิทยาลัย ใหญ่ ๆ ย่อมจะมีสิ่งที่ไม่เหมือนกันกับสมาชิกวัย เช่น มีสำนักงานใหญ่ มีรายได้มาก มีที่ จอดรถส่วนตัวเป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกัน ย่อมมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไปด้วย ขึ้นอยู่ฐานะตำแหน่งทางสังคม (Social Status) ที่เขาได้รับหรือเรียกอีกนัยหนึ่งก็คือ สถานภาพทางสังคมที่เขาได้รับ^๓

ในสังคมที่มีการจัดแบ่งสถานภาพที่แตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัดในระดับความ สูงต่ำ (เศรษฐกิจและสังคม) นั้น มักจะเห็นได้ในประเทศที่พัฒนามากกว่าในสังคม ประเทศที่พัฒนาแล้ว^๔

ในสภาพปัจจุบันของสังคมชนบทไทย ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้การศึกษา การขนส่งและการคมนาคมเจริญขึ้นและ เงินหรือรายได้เข้ามามีบทบาทในการ เปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตของคนมากขึ้น และก่อให้เกิดความแตกต่างกัน ปรากฏให้เห็นได้ชัดขึ้น เช่น คนรวยมีรถ มีเรือ มีเครื่องรับ

^๑ สุชา จันทน์เอม, จิตวิทยาสังคม (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๓๓๐.

^๒ Daniel W. Rossides, The American Class System : An Introduction to Social Stratification (Boston : Houghton Mifflin, 1976), pp. 14 - 17.

^๓ ทศยา สุวรรณชัย, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๓๘๐.

^๔ Gerhard Lenski, Power and Privilege : A Theory of Social Stratification (New York : Mc Graw - Hill, 1966), p. 309.

โทรทัศน์ วิทยุ ตู้เย็น และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ และส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือไกล ๆ เป็นต้น ขณะที่คนจนยังคงดำเนินชีวิตอยู่แบบเดิม แม้ความสัมพันธ์ในหมู่คนทั้ง ๒ กลุ่มนี้ ในชนบทจะยังคงมีอยู่เช่นเดิม ก็มีใ้ความหมายว่าจะไม่ได้มีการแบ่งชั้นในสังคมชนบท

ดังนั้นในสังคมไทยจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ามีการแบ่งชนชั้นในสังคม เช่นเดียวกับกับสังคมอื่น ๆ เพราะในสังคมไทยเรานี้แต่ละบุคคลต่างก็มีสถานภาพและบทบาทแตกต่างกันไป ทำให้มีการจัดลำดับชั้นทางสังคมแตกต่างกันไป ในสังคมทั่ว ๆ ไปแล้วมีรูปแบบของการจัดลำดับชั้นทางสังคม ดังนี้ คือ

๑. ระบบวรรณะ (Caste System) คือมีการสืบลำดับชั้นโดยกรรมพันธุ์ และสืบลำดับชั้นโดยกลุ่มภายใน (การเลือกคู่แต่งงานจะต้องเลือกโดยกลุ่มเดียวกัน) เกิดในนั้น ค่ายในนั้น มีความถาวรในการจัดแบ่ง ระบบวรรณะนี้จะเห็นได้ในอินเดียอย่างไรก็ตามพบว่า การเข้ามาของความทันสมัย เทคโนโลยี การพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ระบบนี้กระทบกระเทือนเช่นกัน แม้ว่าจะไม่ถึงกับละทิ้งก็ตามที่ การเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่าง ทำให้มีความยืดหยุ่นขึ้นกว่าเดิม ^๒

๒. ระบบฐานันดร (Estate System) คือ ฐานะทางสังคมของบุคคลและครอบครัวจะถูกกำหนดโดยกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ที่ตายตัว แต่บางครั้งก็มีโอกาสเปลี่ยนแปลงฐานะ หรือสถานภาพของตนเอง เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ระบบศักดินา (Feudalism) ในยุโรป การถือครองที่ดิน เป็นลักษณะสำคัญของระบบนี้ บุคคลในแต่ละฐานันดรจึงมีความแตกต่างกันมากในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนที่ดินซึ่งแต่ละบุคคลครอบครองอยู่

๓. ระบบชนชั้น (Open Class System) เป็นสังคมที่ถือว่าการจัดลำดับชั้นทางสังคมขึ้นอยู่กับความสำเร็จ ของแต่ละบุคคลในการเลื่อนชั้นทางสังคม อย่างไรก็ตาม

ประคินรุ มัชฌิมา, สังคมวิทยาชนบทและการสหกรณ์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔๑.

^๒ David G. Mandelbaum, Society in India : Continuity and Change (Berkeley, : University of California Press, 1970).

การที่ได้เกิดในครอบครัวที่มีฐานะดี ก็ย่อมช่วยให้เกิดความสำเร็วจนในชีวิตมากขึ้น (เป็นการยกระดับทางสังคมอีกทางหนึ่ง) การจัดชั้นบุคคลประเภทนี้ใช้หลักทางค่านิยมเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ และสถานที่อยู่อาศัยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสิน ซึ่งอาจอธิบายได้ดังนี้คือ

๑) การศึกษา การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญในการแบ่งชั้นทางสังคม กล่าวคือ บุคคลที่มีการศึกษาสูงย่อมจะมีโอกาสดีในการเลือกดำเนินชีวิต และได้รับการยกย่องจากสังคมว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือปัญญาชน ส่วนผู้ที่ได้รับการศึกษาค่าย่อมได้รับการปฏิบัติทางสังคมที่แตกต่างกันไป Horton and Hunt ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการศึกษากับการจัดสถานภาพชั้นทางสังคมของบุคคลและครอบครัวไว้อย่างน้อยที่สุด ๒ ประการ คือ ๑

๑.๑ การที่จะมีการศึกษาสูงได้นั้น ต้องมีเงินเป็นจำนวนมาก และต้องมีแรงจูงใจเด็กที่เป็นชนชั้นสูง (Upper class) มีเงินอย่างเพียงพอสำหรับการเรียนในโรงเรียนที่ดีที่มีการสนับสนุน และการกระตุ้นมากกว่าเด็กที่มาจากชนชั้นต่ำ (Lower class)

๑.๒ ระดับชั้นและประเภทการศึกษามีผลต่อการจัดอันดับชั้น การศึกษาเป็นเครื่องกระตุ้นความทะเยอทะยานที่สำคัญ การมีการศึกษาสูงมีใจจะเป็นเครื่องช่วยให้เขาได้อาชีพตามที่ต้องการเท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนค่านิยม ความเชื่อเป้าหมาย ฯลฯ ในวิถีชีวิตอีกด้วย

๒) อาชีพในส่วนเกี่ยวกับเรื่องนี้อาจกล่าวได้ว่า อาชีพเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการชี้ให้รู้ถึงสถานภาพชั้นทางสังคม เพราะส่วนประกอบของชีวิตไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษา มาตราฐานความเป็นอยู่ ลักษณะคนที่เกี่ยวข้องของภารกิจประจำวันในชีวิตครอบครัว หรือแม้แต่ค่านิยมและความเชื่อล้วนเกี่ยวข้องกับอาชีพ โดยเฉพาะประสบการณ์จากอาชีพมีส่วนสำคัญต่อแนวความคิดของพ่อแม่ เกี่ยวข้องกับอาชีพที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนาสำหรับลูกซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพให้แก่เด็กในอนาคต เพื่อให้เด็กประสบสัมฤทธิ์ผลในชีวิต

Horton B. Paul and Chester L. Hunt, Sociology (New York :

Mc Graw - Hill, 1972), p. 1254.

๓) ความมั่งคั่งและรายได้ หมายถึงสิ่งที่ได้รับเป็นเงินจากการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมถึงการเป็นเจ้าของทรัพย์สินต่าง ๆ ความมั่งคั่งมีทำให้มีโอกาสในการเลือกวิถีทางในการดำเนินชีวิตได้มาก สามารถเลือกหาสิ่งต่าง ๆ ที่บำรุงความสุขได้มากขึ้น ตลอดจนสามารถจะหาอำนาจและอิทธิพลได้มากกว่าคนที่มีรายได้น้อย ความมั่งคั่งจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็วจึงและได้รับเกียรติในสังคมเพราะปกติคนมั่งคั่งมักจะได้รับการยกย่องจากสังคม และเป็นตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ทำให้บุคคลนั้นดำรงในสถานภาพชั้นทางสังคมในระดับต่าง ๆ ถ้ามีรายได้จำนวนมากเป็นเจ้าของทรัพย์สินหลาย ๆ ประการก็จะทำให้อยู่ในสถานภาพชั้นทางสังคมระดับสูง เนื่องด้วยมีรายได้สามารถใช้จ่ายปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ระดับการศึกษาให้ดีขึ้น สูงขึ้นได้ แม้ว่าบุคคลนั้นไม่สามารถจะจัดทำเพื่อตนเองได้ก็สามารถจัดทำเพื่อลูกของตนเอง หรือสมาชิกในครอบครัวให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต ซึ่งการจัดทำสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้ดีเป็นผลสำเร็จ ก็ต้องอาศัยรายได้สูง ดังนั้นพ่อแม่ที่มีรายได้น้อยว่ารายได้ก็บ่งบอกถึงสถานภาพชั้นทางสังคมได้ประการหนึ่ง

ผลจากความแตกต่างในสถานภาพ บทบาทและพฤติกรรมของบุคคลดังกล่าวแล้วนี้ทำให้มีการแบ่งแยกกันออกเป็นชั้นต่าง ๆ ในสังคม และที่นิยมแบ่งกันมากที่สุด คือ กลุ่มคนชั้นสูง (Upper class) ชั้นกลาง (Middle class) และชั้นต่ำ หรือชั้นแรงงาน (Lower or working class) ซึ่งแต่ละชนชั้นก็มีวิถีดำเนินชีวิตของชนชั้นแต่ละชั้นในแง่เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว

๑. ครอบครัวชนชั้นต่ำ (Lower or working class) ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชนบทยากจนและแหล่งเสื่อมโทรม แบ่งเป็น ๒ ระดับคือ

๑.๑ ชั้นต่ำระดับต่ำ (Lower-Lower class) ส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีรายได้น้อยที่สุด ได้รับการศึกษาน้อยหรือไม่สำเร็จอะไรเลย และมีความมั่นคงในอาชีพน้อยที่สุด ลักษณะโครงสร้างของครอบครัวไม่มั่นคง สมาชิกในครอบครัวได้รับการศึกษาในระดับต่ำวัย บางครอบครัวเด็กต้องออกจากสถานศึกษาที่กำหนดเพื่อช่วยเหลืองานในครอบครัว พ่อแม่ต้องยุ่งยากกับภารกิจในการหาเลี้ยงครอบครัว จึงไม่มีเวลาเอาใจใส่ตัวเด็กมากนัก ไม่คำนึงถึงความสะอาด และไม่ได้อภัยทอดทิ้งคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความกาวหนา และความพอใจเฉพาะหน้า เพื่อประโยชน์อันยาวนาน เพราะพ่อแม่

มีว่าแต่มีปัญหาจะต้องขบคิดแต่ในเรื่องเศรษฐกิจเพื่อให้ย่อยออกไปวัน ๆ ประกอบกับพ่อแม่มีความรู้น้อย จึงไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการศึกษา ดังนั้น การตัดสินใจของเด็กจึงออกมาในรูปของตัดสินใจด้วยตัวเองและอิทธิพลจากคนอื่น ๆ อันเป็นผลให้เด็กมีผลการเรียนอยู่ในระดับไม่คืบหน้า เพราะขาดความสนใจว่าตัวเองจะได้คะแนนเท่าไร

๑.๒ ชั้นต่ำระดับสูง (Upper-Lower class) ชั้นนี้บางครั้งก็มีสภาพคล้ายชนชั้นแรก แต่สภาพภาพบางอย่างก็ต่าง ส่วนใหญ่จะเป็นพวกทำงานใช้แรงงาน (blue collar) พวกนี้ทำงานหนัก ซื่อสัตย์ รับผิดชอบในหน้าที่การงานและครอบครัว พ่อแม่รับผิดชอบต่อเด็กและอยากให้ลูกได้รับการศึกษามากกว่าที่ตนเคยได้รับมา แต่ก็ไม่ถึงชั้นอุดมศึกษา เนื่องจากพ่อแม่ไม่เห็นว่าการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาที่ผ่านมา จะช่วยในการหาเงินได้หรือให้ประโยชน์แก่เด็กในชีวิตสังคม ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้วสังคมก็ไม่ได้ทำอะไรแก่เขามากนัก เขาไม่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงฐานะได้มากนัก

๒. ครอบครัวชนชั้นกลาง (Middle class) เป็นชนชั้นที่เพิ่งจะมีขึ้นเป็นชนชั้นที่ทุก ๆ ประเทศต้องการให้มีมาก ๆ เพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจนให้ลดน้อยลง ชนชั้นกลางจึงเป็นชนชั้นที่อาจจะเขยิบฐานะมาจากชั้นต่ำ ดังนั้นจึงมีความไม่มั่นคงนัก และพวกนี้ก็จะพยายามดิ้นตัวให้สูงขึ้นไปอีก เพราะมีความทะเยอทะยานในชีวิต แบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ

๒.๑ ชนชั้นกลางระดับต่ำ (Lower - Middle class) ได้แก่พวกครู นางพยาบาล นักธุรกิจ พนักงานขาย ช่างฝีมือ เจ้าหน้าที่ธุรกิจ หัวหน้ากรรมกร ฯลฯ ชนชั้นกลางระดับนี้จะมีขนาดครอบครัวสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เขาได้อยู่ พ่อแม่จะร่วมกันรับผิดชอบและเลี้ยงดูเด็ก เด็กจะต้องอาศัยความพยายามของตนเองในขณะที่พ่อแม่ให้ความสนับสนุน พ่อแม่ชนชั้นนี้จึงให้ความสำคัญในการศึกษาและสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสได้เรียนในระดับสูง โดยให้ความร่วมมือและสนับสนุนเด็กอย่างเต็มที่

๒.๒. ชนชั้นกลางระดับสูง (Upper - Middle class) เช่น ผู้บริหาร ธุรกิจชั้นสูง พวกวิชาชีพ แพทย์ ทนายความ ฯลฯ รายได้ของบุคคลในชนชั้นนี้สูงมาก ฐานะความเป็นอยู่ตลอดจนสถานภาพทางสังคมจึงสูงตามไปด้วย เด็กในชนชั้นนี้จะได้เปรียบกว่าเด็กในชั้นอื่น ๆ คือ แวดล้อมด้วยคนที่มีการศึกษาใกล้ชิดกับคนใช้ภาษาส่วนหนึ่งที่ถูกต้องตลอดเวลา ชอบซื้อและอ่านหนังสือต่าง ๆ ชอบท่องเที่ยว ชื่นชมหรือคุ้นเคยกับความสำเร็จของผู้ใกล้ชิดเพื่อนฝูง ประกอบกับการอบรมของพ่อแม่ที่มักจะเน้นให้เรียนให้หนัก เพื่อจะได้ทำในสิ่งที่ดีและพบกับความสำเร็จในวันหนึ่งข้างหน้า และเมื่อเด็กมองคนรอบข้างไม่ว่าจะเป็นพี่ ญาติ คนที่สนิทสนมคุ้นเคย ก็ต่างเป็นคนที่มีการศึกษามีงานที่มั่นคงทำ รายได้ดี จึงทำให้เด็กรู้ถึงความสำคัญของการศึกษา และผลการศึกษาของเด็กในชั้นระดับนี้ส่วนใหญ่ มักจะได้คะแนนค่อนข้างสูง

๓. ครอบครัวชนชั้นสูง (Upper class) เป็นชนชั้นที่มีน้อยมาก พวกนี้เป็นพวกที่มีความมั่นคงทางฐานะเศรษฐกิจ มีชีวิตที่สุขสบาย ได้รับการศึกษาสูง มีอาชีพที่มีเกียรติ เกิดมาในตระกูลดี เป็นพวกที่มีอำนาจทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมอาจรวมถึงการเมืองด้วย เด็กในชนชั้นนี้จะมีเป้าหมายในการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งเกียรติยศทางสังคมมากกว่าที่จะศึกษาเพื่อวางรากฐานของอนาคตตนเองและครอบครัว แบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ

๓.๑ ชนชั้นสูงระดับหัวหรือชนชั้นหน้า (elite) ประกอบด้วยผู้นำทางการเมือง ทางธุรกิจ หรือผู้นำในหน้าที่มีความสามารถในระดับสูงและมีความชำนาญพิเศษ (profession)

๓.๒ ชนชั้นสูงระดับสูงหรือชนชั้นผู้ดีตระกูลสูง (aristocracy) ซึ่งประกอบไปด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ต่าง ๆ หรือพวกขุนนางชั้นสูงซึ่งได้รับมรดกตกทอดทั้งตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ กันมา

จากแนวคิดทฤษฎีการจลลาคับชั้นทางสังคมดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาการจลลาคับชั้นทางสังคมแบบระบบชนชั้น (open class system) มาเป็นกรอบแนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้ เพราะเป็นระบบการจลลาคับชั้นทางสังคมที่ยอมรับกันทั่วไปในสังคมสมัยใหม่ และสอดคล้องกับสภาพสังคมชนบทไทยมากที่สุด ณ สถานการณ์ปัจจุบัน

กรอบแนวคิดหลักของระบบชนชั้นที่ผู้วิจัยใช้เป็นหลักคือ แนวคิดทฤษฎีชนชั้นของ Max Weber เพราะว่าแนวคิดของ Max Weber ในเรื่องชนชั้นทางสังคมนี้มันมีขอบเขต

ที่กว้างขวางและเข้าถึงปัญหาแก่นแท้ที่สุดที่จะช่วยให้เข้าใจ ลักษณะของสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคืออิทธิพลของครอบครัวในชนบทไทย ต่อการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว

Max Weber ได้ชี้ให้เห็นว่านอกจากการแบ่งชนชั้นเป็นเรื่องของฐานะทางเศรษฐกิจ เช่นเรื่องความมั่งคั่งทรัพย์สินเงินทองรวมไปถึงโอกาสชีวิตของบุคคล (Life chance) ตามที่ Karl Marx ได้เสนอไว้ก่อนแล้วว่าเศรษฐกิจจะเป็นพลังอันเดียวที่จะกำหนดความแตกต่างระหว่างชนชั้นทางสังคม (social class) ซึ่ง Max Weber มิได้เห็นด้วยกับแนวคิดของ Karl Marx ¹

Max Weber ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเกี่ยวกับ "ชั้นทางสังคม" กว้างกว่า Karl Marx กล่าวคือ Max Weber นั้นนอกจากจะพิจารณาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว Weber ยังได้พิจารณาดังปัจจัยทางสังคมและการเมืองประกอบด้วย ² คือเรื่องสถานภาพ (Status) และอำนาจ (Power) ³ ทั้งนี้เพราะว่าทุกสังคมมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มสถานภาพต่าง ๆ (Status group) ในการแบ่งกลุ่มสถานภาพปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีความสำคัญน้อยกว่าปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยา สมาชิกในกลุ่มสถานภาพเดียวกันจะมีแบบแผนการใช้ชีวิตหรือ style of life อย่างเดียวกันที่เห็นได้ชัดว่าแตกต่างจากคนอื่น และจะให้ความสำคัญแก่ "เกียรติ" หรือ Honor มากกว่าการหารายได้ทางวัตถุ ⁴

¹ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, มานุษยวิทยา จิตวิทยาสังคม สังคมวิทยา : พัฒนาการ แนวคิดและทฤษฎี (กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาการพิมพ์, ๒๕๒๕), หน้า ๑๐๓.

² สติชัย นิยมญาติ, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔), หน้า ๘๗.

³ ณรงค์ เล็งประชา, สังคมวิทยา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๒๔), หน้า ๑๒๐.

⁴ Reinhard Bendix, 'Max Weber' : An Intellectual Portrait

(New York : Doubleday Anchor Book, 1962), pp. 85-87.

กล่าวคือ เงินหรือวัตถุอย่างเดียวกันไม่สามารถทำให้คนเปลี่ยนสถานภาพได้ ตัวอย่างเช่น ฐานะนคร (estates) ในสังคมยุโรปวรรณะในอินเดีย การแบ่งคนออกเป็นเจ้า ชูนาง ไพรทาส ในสังคมไทยหรือการแบ่งกลุ่มชาวยุโรปออกจากชาวนา ช่างฝีมือและพ่อค้าในญี่ปุ่น เป็นต้น^๑ ดังนั้นในกลุ่มสถานภาพ (Status group) จึงมีการจำกัดความสัมพันธ์ทางสังคม เฉพาะคนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน และมีความห่างเหินทางสังคม (Social distance) จากกลุ่มที่ฐานะต่ำกว่า^๒

Max Weber ยังมีความเห็นอีกว่าในระบบสังคมย่อมจะมีกระบวนการแบ่งแยกความแตกต่างในสถานะ (Status) ซึ่งมีปัจจัยอยู่ ๓ ประการคือ^๓

๑. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในปัจจัยทางเศรษฐกิจนี้มิได้มีแต่การเป็นเจ้าของเครื่องมือในการผลิตและเจ้าของแรงงานเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยของการแข่งขันในตลาดของการผลิต ที่ทำให้เจ้าของเครื่องมือในการผลิตไม่สามารถเอาเปรียบได้เพียงผู้เดียว หรือมีการผูกขาดได้โดยสิ้นเชิง

๒. ปัจจัยทางสังคม คือเกียรติยศชื่อเสียง (Social prestige) ในกรณีนี้การแบ่งชั้นวรรณะแตกต่างกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ ผู้ที่ได้รับเกียรติยศชื่อเสียง อาจจะไม่ใช่มุขที่มีเครื่องมือในการผลิตเท่านั้น หากแต่อาจจะเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำทางศาสนา ประเพณีต่าง ๆ อีกมากมาย

๓. ปัจจัยทางการเมือง ซึ่งขึ้นอยู่กับฐานอำนาจอันชอบธรรมที่ตั้งอยู่บนรากฐานของกฎข้อบังคับ (legal authority) ขนบธรรมเนียมประเพณี (Traditional authority) และรากฐานของวีรกรรมและศรัทธา (Charismatic authority)

ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง, "แมกซ์ เวเบอร์ กับทฤษฎีสังคมวิทยา" เอกสารในการสัมมนาเรื่องพฤติกรรมสังคม สังคมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เสนอที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕ กันยายน ๒๕๒๘ (อัครสำเนา).

^๒ ยุกต ศักดิ์เกษม, ประวัติทฤษฎีทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (กรุงเทพมหานคร : แผนกสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), หน้า ๕๑.

^๓ ทิตยา สุวรรณชฎ, สังคมวิทยา, หน้า ๓๒ - ๓๓.

ผลจากความแตกต่างในสถานภาพ (Status) จากปัจจัยทั้ง ๓ ประการ
ดังกล่าวข้างต้นนั้นก่อให้เกิดการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมขึ้น ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๑ แบบของการแบ่งช่วงชั้นของแมกซ์ เวเบอร์
(Weber's Model of Stratification)

รูปแบบ	การจัดกลุ่ม	หลักการแบ่งช่วงชั้น
เศรษฐกิจ	ชนชั้น (Class)	การผลิต การได้มาซึ่งสินค้า หรือโอกาสในชีวิต (Life chance)
สังคม	สถานภาพ (Status)	การบริโภคสินค้า วิถีการ ดำเนินชีวิต เกียรติยศ การยกย่อง (Life Style)
การเมือง	พรรค (Parties)	อำนาจ (Power)

ชนิตา รักพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา (ภาควิชาสังคมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕), หน้า

จากตารางข้างต้น Max Weber ได้ชี้ให้เห็นว่าในระดับบุคคลนั้นมีความแตกต่างกันอยู่ ๒ เรื่อง คือ โอกาสชีวิต (Life chance) และแบบชีวิต หรือ ครอบครองชีวิต (Life style) ซึ่งเป็นสังกับ (Concept) ที่ Max Weber เป็นผู้กำหนดใช้ขึ้นเป็นครั้งแรก^๑ แต่ละเรื่องหรือสังกับดังกล่าวมีความหมายดังต่อไปนี้คือ^๒

๑. โอกาสชีวิต (Life chance) หมายถึงความสามารถของคนที่จะได้มาซึ่งสิ่งหายากทั้งปวง (Scarce Resources) ในสังคม ซึ่ง (Max Weber) ใช้เป็นหลักในการบรรยายระบบชนชั้น ที่ว่าชนชั้นหรือกลุ่มคนที่มีโอกาสชีวิตเหมือนกันนั้นคือ คนที่อยู่ในชนชั้นเดียวกันมีโอกาสที่จะได้มาซึ่งสิ่งหายากในสังคมเหมือนกัน ชนชั้นสูงมีโอกาสที่จะได้มาซึ่งของหายากในสังคมมากกว่าชนชั้นกลาง หรือชนชั้นล่างยากจน ส่วนคนชั้นยากจนไม่มีโอกาส หรือมีโอกาสได้รับสิ่งหายากในสังคมน้อย ความแตกต่างในโอกาสชีวิตของแต่ละชนชั้นนั้นชี้ให้เห็นความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้คือ

๑.๑ การศึกษา กล่าวไ้กว้าง ๆ ว่าคนที่มีสถานภาพสูงย่อมมีโอกาสสูงในการศึกษา ดังนั้นชั้นสูงจึงมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงและมีคุณภาพดี นั่นคือลูกหลานของชนชั้นสูงจะได้รับการเข้าโรงเรียนที่ดีมีชื่อเสียง มีครูดี มีอุปกรณ์การเรียนการสอนมาก และมีคุณภาพ พ่อแม่ช่วยเหลือลูกค่านการศึกษาได้มาก เช่น พาไปทัศนศึกษา หาอุปกรณ์การเรียนช่วยการศึกษาของลูกหาครูมาสอนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น

๑.๒ สุขภาพอนามัย ยิ่งคนมีสถานภาพสูงเพียงใดก็ยิ่งมีโอกาสจะมีสุขภาพอนามัยดีมากขึ้นเท่านั้น คือคนชั้นสูงจะมีโอกาสได้รับบริการสาธารณสุข เช่น ไปหาหมอเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ตรวจรักษาโรคต่าง ๆ ได้มากกว่ามวลชน ชนชั้นสูง

^๑ Berger and Berger, Sociology (New York : Basic Books, 1972), p. 127.

^๒ สัจญา สัจญาวิวัฒน์, สังคมวิทยาการเมือง (กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๒๔๒ - ๒๔๔.

บางครอบครัวก็มีหมอปประจำตัวเพื่อบริการ หรือประจำครอบครัวด้วย มีโอกาสพักผ่อน เพื่อเสริมสร้างพลานามัยได้มากกว่า ซึ่งชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำไม่อาจทำเช่นนั้นได้มากนัก

๑.๓ เศรษฐกิจ คนยังมีสถานภาพสูงเพียงใดก็ยังมีโอกาสทางเศรษฐกิจมากเพียงนั้น กล่าวคือ คนที่มีสถานภาพเป็นคนชั้นสูงของสังคมย่อมจะมีโอกาสทำงานมีเกียรติ งานเบา งานใช้สมอง มีรายได้สูง มีค่าตอบแทนสูง ยิ่งกว่านั้นชนชั้นสูงยังมีสมัครพรรคพวกอยู่ในวงการต่าง ๆ ทั้งทางราชการ และเอกชน ทำให้ลูกหลานได้รับการอุปฐกจากพรรคพวกเพื่อนฝูงด้วย

๑.๔ ความสะดวกสบาย ซึ่งหมายถึงความสะดวกสบายทางวัตถุ คือ การมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงาน เดินทางหรือการพักผ่อนหย่อนใจหรือชีวิตครอบครัว คนยังมีสถานภาพสูงเพียงใดก็ยังมีโอกาสได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นเพียงนั้น

๒. แบบชีวิต (Life Style) หมายถึง วัฒนธรรมทั่วไปหรือวิถีชีวิตของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่ง Max Weber ใช้สังกับ (Concept) นี้ เป็นหลักอีกประการหนึ่งในการบรรยายลักษณะทั่วไปของชนชั้นแต่ละชนชั้น กล่าวคือ ชนชั้นแต่ละชนชั้นมีแบบชีวิตไม่เหมือนกัน หรือคนแต่ละชนชั้นนั้นจะมีแบบชีวิตแบบหนึ่ง ซึ่งต่างไปจากชนชั้นอื่นแบบชีวิตนี้เป็นเครื่องแสดงออกของชนชั้นแต่ละชนชั้นแทนปัจจัยทางเศรษฐกิจ

แบบชีวิตของชนชั้นต่าง ๆ อาจแบ่งเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ

๒.๑ แบบที่เป็นรูปธรรม (Concrete) คือรูปแบบที่มองเห็นได้ง่าย มีอยู่หลายอย่างคือ

๒.๑.๑ บ้านที่อยู่อาศัย ถ้าจะยกตัวอย่างให้เห็นความแตกต่างชัดเจนจะเห็นว่าบ้านที่องค์ประมุขอาศัยเรียกว่า วังหรือพระราชวัง คนชั้นรองลงมาก็อาจเรียกว่าคฤหาสน์ แต่ของคนจนเรียกว่า กระท่อม กระทอบ หรือห้องแถว นอกจากนี้ความแตกต่างเกี่ยวกับบ้านนี้ยังรวมไปถึงทำเลที่ตั้งบ้าน ขนาดของที่ดินบริเวณบ้าน เครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องประดับบ้าน สิ่งเหล่านี้จะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนชั้น

๒.๑.๒ เสื้อผ้าอาภรณ์ ซึ่งแตกต่างกันทั้งในเรื่องของคุณภาพ ปริมาณ และแบบของสิ่งเหล่านั้น คือชนชั้นสูงมักมีคุณภาพดี มีปริมาณมาก และแบบสวยงามเป็นที่นิยมในสังคมเป็นต้น

๒๐.๑.๓ อาหารการกิน ของชนชั้นสูงมีทั้งปริมาณและคุณภาพของอาหารมีการประทับปะคา ประคิษฐ์ประคอยให้สวยงามน่ารับประทาน ในขณะที่ชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำอาจมีหรือไม่มีลดหลั่นลงไป ทั้งนี้เพราะไม่อาจเลือกเฟ้นได้ กินพอให้มีชีวิตอยู่หาความสุขจากการกินไม่ได้เหมือนชนชั้นสูง

๒๐.๑.๔ หนังสือที่อ่าน ชนชั้นสูงมักอ่านหนังสือวรรณคดี อ่านหนังสือวิชาการ—ราชการ อ่านหนังสือต่างประเทศทั้งนิยาย วิชาการ หนังสือรายเดือน รายักษ์ และรายวัน ซึ่งชนชั้นกลาง ชั้นต่ำส่วนใหญ่หนังสือที่อ่านนั้นเป็นน้อยกว่าและอยู่ในวงแคบ

๒๐.๑.๕ เครื่องมือประกอบอาชีพ โดยทั่วไปชนชั้นสูงหรือชนชั้นนำมักจะมีเครื่องมือประกอบอาชีพที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งมีประสิทธิภาพสูงกว่าชนชั้นอื่น ๆ ใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีเข้าช่วยในการดำเนินงานมากกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำ ยิ่งชนชั้นต่ำยากจนเพียงใดก็ยิ่งใช้แรงงานคนแรงงานสัตว์มากขึ้นเพียงนั้น หากใช้เครื่องทุ่นแรงก็จะเป็นแบบงานง่าย ๆ ประสิทธิภาพต่ำ

๒๐.๑.๖ แบบของการพักผ่อนหย่อนใจ ชนชั้นสูง มักมีแบบของการพักผ่อนหย่อนใจชนิดที่เป็นคุณประโยชน์แก่สุขภาพร่างกาย หรือเป็นการ เปิดหูเปิดตาเพิ่มพูนความรู้ความคิด และความแข็งแรงของร่างกาย เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือ ทัศนศึกษา ในและ คางประเทศ เข้าศึกษาระยะสั้นในสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น แต่ชนชั้นยากจนจะพักผ่อนด้วยการกินเหล้าเมายา เล่นการพนัน เข้าไนท์คลับ เข้าโรงน้ำชา โรงนวด เป็นต้น ทำให้เสื่อมเสียสุขภาพอนามัยยิ่งขึ้น

๒๐.๑.๗ ขนาดของครอบครัว ชนชั้นสูงมักมีครอบครัวขนาดเล็ก แต่ละครอบครัวมีลูกเพียง ๒-๓ คน แต่ชนชั้นต่ำยากจนมักมีครอบครัวใหญ่มีลูก ๔-๕ คน หรือมากกว่าแม้จะเป็นครอบครัวเดี่ยว (nuclear) ด้วยกัน ชนชั้นสูงมักจะตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงหรือในบริเวณของครอบครัววิคามารคา หรือหากตั้งอยู่ห่างจากพ่อแม่ก็จะมีญาติหรือคนใช้ช่วยทำงานบ้านแต่ชนชั้นต่ำยากจนมักไม่มีคนช่วยเหลือในครอบครัว อาจมีผู้อันมาอยู่ด้วย แต่มักถือเป็นภาระมากกว่ามาช่วยเหลือเกื้อกูล

๒๐.๒ แบบนามธรรม (abstract) เป็นแบบที่มองไม่เห็นด้วยตา หรือมองเห็นได้ยาก ซึ่งแตกต่างกันไปตามแบบชีวิตแต่ละชนชั้น คือ

๒๐.๒.๑ ความเชื่อทางศาสนา ชนชั้นสูงมักจะนับถือศาสนาในส่วนที่เป็นปรัชญาหรือหลักคำสอนที่แท้จริงของศาสนา เข้าใจแล้วจึงปฏิบัติตามไม่ใ้ปฏิบัติตาม

แบบที่บรรพบุรุษยึดถือปฏิบัติ (Popular) ตาม ๆ กันไป โดยไม่เข้าใจถ่องแท้ว่าที่คน
ทำมีความหมายอย่างไร ชนชั้นต่ำอาจมองเห็นว่าชนชั้นนำหรือชนชั้นสูงไม่เคร่งศาสนา
เหมือนคน

๒.๒.๒ ระบบค่านิยม ชนชั้นนำหรือชนชั้นสูงมักมุ่งความสำเร็จ
เป็นหลักต้องการมีความสำเร็จในการศึกษา (เรียนดี) ในการทำงาน (ให้ร่ำรวยมีชื่อเสียง)
หรือในสังคม (มีเกียรติสูง) จึงต้องมีการแข่งขันกันอย่างเต็มที่มาก นิยมชมชอบผู้มี
ความสำเร็จ ไม่เหลียวแลคนล้มเหลว สนใจคนที่มีความสามารถเข้าสมาคมกันด้วยประโยชน์
ไม่คบค้าใจ แต่ชนชั้นต่ำยากจนมักถือหลักเพื่อนช่วยเหลือเพื่อน ถือหลักเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่
เอารัดเอาเปรียบ คบเพื่อนด้วยใจ เป็นกัน

๒.๒.๓ บรรทัดฐานทางสังคม ชนชั้นนำหรือชั้นสูงมักจะถือการ
การประพฤติปฏิบัติตัวแบบสมัยใหม่ ถือความสำเร็จทางวัตถุและความสะดวกสบายทาง
วัตถุ นิยมการเปลี่ยนแปลง การถือหลักวิทยาศาสตร์ หลักประชาธิปไตย ส่วนบรรทัดฐาน
ของชนชั้นต่ำยากจนมักฝังแน่นในแบบประเพณี อนุรักษ์นิยม ความสุภาพอ่อนโยน มีที่ค่าที่สูง
สัมมาคารวะ กตัญญูกตเวที และหลักอหิวาสิก ความสะดวกสบายทางใจ ใจกว้าง เมตตา
กรุณา เป็นกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นของ Max Weber ดังกล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นจะ
เห็นได้ว่าแต่ละชนชั้นมีโอกาสชีวิต (Life chance) และแบบชีวิต (life style)
แตกต่างกันเป็นผลเอื้ออำนวยต่อการศึกษามุตรหลานแตกต่างกัน คือทำให้แต่ละครอบครัว
เข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนของบุตรหลานและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของบุตรหลานแตกต่างกันตามแต่โอกาสชีวิตและแบบชีวิตดังนี้คือ

๑. โอกาสชีวิตกับการศึกษา Max Weber วิจารณ์ว่าความแตกต่างระหว่าง
ชนชั้นนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับโอกาสแห่งชีวิต (Life Chance) ของเด็ก ซึ่งถือว่าเป็น
สมาชิกในครอบครัว ครอบครัวชนชั้นสูงเป็นครอบครัวที่มีโอกาสแห่งชีวิตที่ดีกว่าชนชั้นกลาง
และชนชั้นต่ำ ยากจน ทั้งนี้เพราะชนชั้นสูงมีพื้นฐานการศึกษา อาชีพ รายได้ ความสะดวก
สบาย สุขภาพอนามัยที่ดีกว่าชนชั้นกลางและชนชั้นล่างยากจน ปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ เหล่านี้
ของครอบครัวส่งผลกระทบต่อถึงโอกาสชีวิตของบุตรหลาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสทาง
การศึกษา ทำให้ได้รับการศึกษาในระดับสูงและมีคุณภาพดี นั่นคือชนชั้นสูงจะเข้าไปมีอิทธิพล
ต่อการศึกษามุตรหลานตั้งแต่การเลือกโรงเรียน การกำหนดแผนการศึกษาให้บุตรหลาน

การหาอุปกรณ์การเรียนช่วยการศึกษาของบุตรหลาน ติดตามให้ความสนใจต่อการเรียน
หาครูมาสอนพิเศษเพิ่มเติม พาไปทัศนศึกษา ดังนั้นการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผน
การเรียนของบุตรหลานชนชั้นสูงจึงอยู่ในสถานภาพที่จะทำได้ในระดับสูง ครอบครัวชนชั้น
กลางจึงอยู่ในสถานภาพที่จะทำได้ในระดับกลาง ส่วนครอบครัวชนชั้นต่ำยากจนซึ่งมีโอกาส
ชีวิตในระดับต่ำจึงเป็นผลให้เขาไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนของบุตรหลานใน
ระดับต่ำด้วย

นอกจากลักษณะโอกาสชีวิตของแต่ละชนชั้นจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผน
การเรียนให้บุตรหลานสูง กลาง ต่ำ ตามระดับชนชั้นดังกล่าวแล้ว โอกาสชีวิตของแต่ละ
ชนชั้นยังเป็นปัจจัยเอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตรหลานแตกต่างกันด้วย ดังกล่าว
แล้วว่าชนชั้นสูงให้ความสนใจต่อการศึกษาของบุตรและให้การสนับสนุนได้สูงกว่า จึงส่ง
ผลต่อการเรียนรู้หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงด้วย ชนชั้นกลาง สามารถจัด
สภาพทางการเรียนให้ถูกได้ในระดับปานกลางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูกจึงอยู่ในระดับ
กลาง ส่วนชนชั้นต่ำยากจนนั้นไม่อยู่ในสภาพที่จะกระทำดังกล่าวได้ เป็นผลให้ไม่กระตุ้นให้
เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออกมาในระดับต่ำด้วย

ลักษณะโอกาสชีวิตกับการศึกษาที่แตกต่างกันแต่ละชนชั้น นักสังคมวิทยาบางคน
ถึงกับขนานนามกระบวนการเกี่ยวเนื่องระหว่างชนชั้นกับการศึกษาว่า เป็น "วัฏจักรแห่ง
ความชั่วร้าย" (Vicious cycle)¹

๒. แบบชีวิตกับการศึกษา แบบชีวิตหรือวิถีชีวิตของชนแต่ละชั้นจะเป็นปัจจัย
ที่เอื้อต่อการเข้าไปมีอิทธิพลของการกำหนดแผนการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้
ในทำนองเดียวกับโอกาสชีวิต กล่าวคือ ชนชั้นสูงมักเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผน
การเรียนของบุตรหลานในระดับสูงเพราะว่า ชนชั้นสูงเป็นพวกที่เห็นว่า การศึกษาเป็น
เสมือนสิ่งซึ่งให้ความมั่นคงในการเข้าสังคม และการช่วยในการดำรงรักษาสถานภาพ
ดั้งเดิม (Status quo) ของครอบครัว ตลอดจนเป็นสิ่งช่วยในการสร้างเกียรติยศชื่อ-

เสียงให้ครอบครัวและวงศ์สกุลให้สูงที่สุด ส่วนชนชั้นกลาง เป็นพวกมองถึงเรื่องคั่งกล่าว ในระดับกลาง คั้งนั้นการที่ครอบครัวจะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนของ บุตรจึงลดค่าลงไปตามระดับของโอกาสชีวิตในแต่ละชนชั้น

ในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลักษณะแบบชีวิตของครอบครัวก็มีส่วนในการ ส่งอิทธิพลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของบ้านที่ อยู่อาศัย เสื้อผ้าอาหารดี อาหารการกิน การใช้ภาษาพูดภาษาเขียนที่ถูกค้องนีสัยในการ อ่านหนังสือ ตลอดจนขนาดครอบครัวชนชั้นสูง นั้น เอื้อต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ระดับสูง ส่วนชนชั้นกลางนั้นมีปัจจัยสนับสนุนคั่งกล่าวในระดับกลาง จึงส่งผลให้ได้ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับกลางด้วย และชนชั้นต่ำมีปัจจัยต่าง ๆ คั่งกล่าวในระดับ ต่ำ จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตรหลานให้ได้ในระดับต่ำตามไปด้วย

จากแบบชีวิตและโอกาสชีวิต คั้งกล่าวข้างต้นจึงเห็นได้ว่าเป็นมีความสำคัญโดยตรง ต่อการศึกษาของเด็กทั้งเรื่องอิทธิพลของครอบครัวที่เข้าไปมีต่อการกำหนดแผนการเรียน ของบุตรหลาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุตรหลาน ด้วยเหตุผลคั้งกล่าว ผู้ วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีชนชั้นตามแนวคิดของ Max Weber มาเป็นกรอบแนวคิด หลักในการวิจัยครั้งนี้เพื่อทำการศึกษาและวิจัย ถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะโครงสร้าง ครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาของนักเรียน (การเลือกแผนการเรียน และผลสัมฤทธิ์ ทางคานการเรียน)

สมมติฐานในการวิจัย

จากการทบทวนกรอบแนวคิดทฤษฎีและ เอกสารผลงานวิจัยค่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดสมมติฐานหลักในการวิจัยครั้งนี้คือ

"ลักษณะโครงสร้างทางคานเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีความสัมพันธ์ ต่อการ เข้าไปมีอิทธิพลในการกำหนดแผนการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน"

สมมติฐานรอง

๑. ระดับการศึกษาของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงสอคล้องกับการ เข้า ไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนให้นักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

๒. ระเบียบอาชีพของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงสอดคล้องกับการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนให้นักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

๓. ระเบียบรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในเชิงสอดคล้องกับการเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดแผนการเรียนให้นักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการต่าง ๆ คือ

๑. ทางด้านสังคมวิทยา คือ ทำให้เราทราบถึงลักษณะโครงสร้างของครอบครัวและบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีผลต่อความสัมพันธ์กับลูกในสังคมชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลต่อการศึกษาลูกเรียนของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้น หมายความว่าในสังคมชนบทไทยนั้น มีความแตกต่างกันทางด้านชนชั้น และชนชั้นต่าง ๆ ในชนบทไทยนั้นต่างก็พยายามที่จะรักษาสถานะเดิม (Status quo) ทางสังคมของตนเองและครอบครัวเอาไว้ โดยการอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการรักษาสถานภาพทางสังคม และช่วยในการเลื่อนชั้นทางสังคม นอกจากนี้ยังเป็น การตรวจสอบแนวคิดนักทฤษฎีโครงสร้างการหน้าที่ (The Structural and Functional) ที่ว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมจะมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นจริงหรือไม่

๒. ทางด้านการศึกษา เนื่องด้วยการจัดการศึกษานั้นจะก่อให้เกิดสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคมของท้องถิ่น และเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลாத่างสังคม ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของการศึกษาที่มีต่อสังคม ซึ่งจะนำไปป็นขั้วปรับปรุงแก้ไขวางแผนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและช่วยแก้ปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับสังคมอันเกิดขึ้นจากการศึกษา

นอกจากนี้ ยังนำไปเป็นแนวทางในการจัดตั้งองค์การทางสังคม (Social agency) เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูขึ้น เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนต่อไป ซึ่งโรงเรียนที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังไม่มื้องค์การทางสังคมดังกล่าวนี้